

В.П. Настрадін, кандидат технічних наук,
професор
Інститут Управління державної охорони
України КНУ імені Тараса Шевченка

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВИХ КАДРІВ

У статті проведено ретроспективний історико-педагогічний аналіз виникнення та становлення ступеневої системи підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів, починаючи від її виникнення на європейському просторі (Італія, Франція), специфічного національного розвитку (кандидат наук, магістр, доктор наук) в університетах Російської імперії до змістовного переосмислення відмінностей радянського та пострадянського періоду. Виходячи з сьогоденних реалій, запропоновано змістовне наповнення ступеневої системи підготовки фахівців вищої кваліфікації у вищих навчальних закладах України.

Ключові слова: кандидат наук, магістр, доктор наук, науково-педагогічні та наукові кадри, система атестації.

Постановка проблеми. Враховуючи реформування сучасної вітчизняної вищої школи, зокрема перехід на ступеневу систему освіти, невід'ємним чинником є вивчення історичних традицій і ретроспективний аналіз історико-педагогічного досвіду становлення та розвитку інституту наукових ступенів, творче осмислення яких сприятиме зростанню наукового потенціалу й застереженню від повторення помилок минулого.

Беручи до уваги незадовільний сучасний стан підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів у аспірантурі та докторантурі в Україні, та як наслідок цього, зниження ефективності наукової діяльності, узагальнення та аналіз історичного досвіду роботи таких інститутів з позиції їх місця та ролі у формуванні наукових кадрів відповідних напрямків в різні історичні періоди представляє великий інтерес. Тим більше, що вітчизняна вища освіта переживає суперечливий період пов'язаний, з однієї сторони, із уніфікацією українських академічних і вчених ступенів до світових, а з іншої - збереженням кращих досягнень своєї національної системи підготовки та атестації наукових кадрів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Детальний аналіз наукових джерел, бібліографічних показників дисертацій дозволив зробити висновок про те, що на сьогодні відсутні історико-педагогічні дослідження розвитку системи підготовки та атестації наукових кадрів від моменту її виникнення до сьогодення. Хоча окремі напрямки цієї проблеми були в полі зору дослідників.

Основоположником наукової розробки проблеми історії підготовки наукових кадрів в Російській імперії та СРСР признано К.Т. Галкіна [2], питання державної освітньої політики СРСР та Російської федерації вивчали В.М. Булавін та Е.Д. Проценко, науково-дослідного, науково-методичного та статистичного забезпечення у сфері підготовки наукової підготовки та

атестації в Росії - Н.Б. Ісакова, А.Я. Синецький, М.В. Соколова та В.Д. Соловей. Результати дослідження науково-правових актів Російської імперії та СРСР періоду 1724-2003 рр. представлені у монографіях К.Т. Галкіна, О.Н. Горошко та А.Н. Якушева [5]. Дослідженням державної системи підготовки кадрів у аспірантурі присвячена дисертація С.В. Кононової [4]. Із українських дослідників до вивчення ступеневої підготовки фахівців вищої кваліфікації у вітчизняних університетах періоду ХІХ – початок ХХ ст. найближче підійшла І.Ю. Регейло [5].

Аналіз наукових джерел підтверджує, що поряд з дослідженням різних сторін проблеми підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів, відсутні узагальнюючі історико-педагогічні дослідження чи дослідження, в яких би містилися науково обґрунтовані пропозиції подальшого розвитку сучасної української системи підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів при введенні ступеневої системи освіти.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на існуючі наукові та нормативні джерела, дослідження, присвячені історіографічному аналізу з точки зору формування і вдосконалення системи підготовки та атестації науково-педагогічних та наукових кадрів, розвитку наукових шкіл та напрямків, практично відсутні.

Мета статті полягає у здійсненні комплексного ретроспективного аналізу системи підготовки та атестації науково-педагогічних і наукових кадрів в ХІХ – початку ХХІ ст. і визначення її ролі та місця у підготовці наукових і науково-педагогічних кадрів через магістратуру, аспірантуру та докторантуру у світлі реформування в Україні системи вищої освіти та створення рівневої та ступеневої системи освіти.

Виклад основного матеріалу. Способу визначення наукової кваліфікації шляхом підготовки та захисту дисертації надано перевагу у багатьох країнах світу. Його багатовікова історія розпочинається від перших університетів, що виникли в середні віки у Західній Європі. Саме ці осередки є родоначальниками системи атестації науково-педагогічних кадрів для навчальних закладів.

Атестаційний процесу у Європі започатковано 1130 року, коли в Болонському університеті (Італія) вперше було присуджено науковий ступінь доктора права. Згодом (з 1231 р.) цей ступінь почали присуджувати в Паризькому університеті (Франція), дещо пізніше – в Австрії, Англії, Німеччині, Швейцарії та інших країнах Європи, в тому числі й у східноєвропейських університетах: Празькому (Чехія) та Краківському (Польща).

У ХІІ-ХVІ ст. дисертації виконувались у рукописному вигляді, а їх публічний захист відбувався у формі усної дискусії. Здобувач наукового ступеня готував спеціальні плакати, на яких коротко викладались питання для дискусії. У ХVІ ст. з'являються й друковані дисертації. Саме в цей час визначився статус дисертації як кваліфікаційної наукової праці, виник звичай дарувати тексти дисертацій професорам та іншим зацікавленим особам. Це започаткувало інформування наукової громадськості про розробки в різних

галузях науки, що подавались до захисту у вигляді дисертацій. Надалі в університетах створюються спеціальні дисертаційні відділи, де зберігаються всі захищені в закладі дисертації.

Російській імперії після створення 1724 року Академії наук та відкриття у 1755 році Московського університету потрібно було чимало часу для введення державної атестації здобувачів наукових ступенів з числа своїх громадян. Відштовхуючись від західноєвропейської системи атестації Російська імперія пішла своїм шляхом. Головна відмінність полягає у тому, що отримавши право присуджувати науковий ступінь, всі російські університети керувались однаковими вимогами до процедури захисту та рівню підготовки здобувачів наукового ступеня.

Вперше питання щодо введення наукових ступенів під впливом власного тривалого навчання в Німеччині порушив великий російський учений-реформатор М. Ломоносов. Він пропонував наукові ступені зробити необхідною умовою не тільки для оцінки заслуг окремих викладачів у педагогічній діяльності в університеті, але і для кар'єрного зростання в чинах відповідно до російського "Табеля про ранги". (ранжирування чиновників, введене 1722 року за участю Петра I, не враховувало "*вчений стан*" (рос. – *ученое сословие*), відсутній на той час). Пропозиції М. Ломоносова не були прийняті, хоча надалі, виходячи саме з них, здійснювалося прийняття відповідних рішень.

На думку професора О.М Якушева, інститут присудження наукових ступенів в Росії започатковано 24 липня 1747 року із затвердженням імператрицею "Регламенту імператорської Академії наук і мистецтв в Санкт-Петербурзі" [7]. У другій половині XVIII ст. у Російській імперії інтенсивно розвивається медична освіта: від 1764 р. функціонує медичний факультет Московського університету; в 1783 р. у Петербурзі відкривається Калинкінське медико-хірургічне училище, реорганізоване в Імператорський медико-хірургічний інститут; у 1798 р. заснована Петербурзька медико-хірургічна академія. Мабуть, саме тому вперше право присуджувати здобувачам наукові ступені було надано найвищим імператорським указом в галузі медицини. Такої честі удостоїлися у 1754 р. Медична колегія, а у 1791 р. – Московський імператорський університет, що міг присуджувати ступінь доктора медицини. Рішення щодо присудження наукового ступеня приймалися відповідно до нормативних актів навчальних закладів, погоджених із Академією наук та чиновниками імператорського двору. В основу цих документів закладено досвід західноєвропейських університетів, випускники яких на той час відігравали провідну роль у науці й освіті Росії.

Перший правовий документ про наукові ступені в Росії – "Акт постанови для імператорського університету в Дерпті" (з 1893 р. – Юріївський, пізніше Тартуський університет, Естонія) – ухвалено 12 грудня 1802 року. А від часу прийняття указу імператора "Про устрій училищ" від 24 січня 1803 року у країні почали офіційно присуджувати наукові ступені за участю російських державних органів управління [1, 3]. Цим указом були введені наукові ступені кандидата, магістра та доктора наук. У збірнику

розпоряджень Міністерства народної освіти цього ж року зазначалось: *“Никто не может быть профессором, не быв прежде доктором, и адъюнктом, не имея звания магистра, кроме россиян и иностранцев, определяемых по особенностям известности в ученом свете...”* [6]. Тим самим наголошувалося на значимості отримання наукових ступенів у педагогічній ієрархії університетів. Відповідно до зазначеного указу, *“право надавати вчені ступені або достоїнства”* мали чотири університети: Московський, Дерптський, Казанський та Харківський. З листопада 1804 р. після затвердження статутів цих університетів, що містять розділ *“Про випробування й возведення в університетське достоїнство”* (тобто регламентовано наукову атестацію), ведеться систематична підготовка й атестація наукових кадрів [3].

Для присудження будь-якого наукового ступеня здобувач повинен був скласти усні та письмові іспити, після чого публічно захищати дисертацію на засіданні факультету. Під час захисту обов'язково мав виступити один опонент. Від 1804 р. кількість опонентів збільшується до трьох. До 1816 р. у Росії діє система присудження наукових ступенів, що базується лише на основі статутів університетів та, фактично, власних університетських традицій. А після відомого скандалу через продаж дипломів (так звана *“дерптська афера”*) Міністерство народної освіти призупиняє захисти дисертацій на здобуття наукових ступенів. Приймається рішення про розроблення та прийняття на державному рівні відповідного нормативного документа, що повинен регламентувати вимоги як до самої дисертації, так і до процедури її захисту.

20 січня 1819 року затверджено та набуває чинності перше *“Положение о производстве в ученые степени”*. Його вважають першим офіційним документом, що регламентує порядок присудження наукових ступенів. Положенням введено чотири вчені ступені: *“действительный студент, кандидат, магистр, доктор”*, регламентовано уніфікований порядок складання іспитів, захисту дисертації та присудження вчених ступенів, обов'язковий для всіх університетів. Водночас у ньому було вказано перелік наук, за якими надавалась можливість випробування на вчені ступені. Встановлений поділ наук за 4-ма факультетами – богословським, юридичним, медичним та філософським – вважають прообразом сучасної номенклатури наукових спеціальностей. У цей період докторські дисертації виконувались винятково латинською мовою. Зазначимо, що вчений ступінь *“дійсний студент”* чи *“кандидат”* отримував у першому випадку – випускник університету з відповідним атестатом, у другому – випускник з особливими здібностями та відмінною випускною атестацією, який в доказ своїх знань надав письмову роботу. Останній, по суті, захищав випускню дипломну роботу, що не могла відповідати вимогам до наукових здобутків.

У 1837 році затверджується друге *“Положение об испытаниях на ученые степени”*. Згідно з ним стислим стає перелік теоретичних питань до здобувача ступеня доктора наук та дозволяється виконання дисертації як латинською, так і російською мовами. У Положенні визначено, що

студентське (по завершенню навчання в університеті) та кандидатське випробування є по суті одне і те ж (ст. 6). Положенням фактично скасовано вчений ступінь “*действительный студент*”, натомість введено звання “*действительный студент*”, що присвоювали всім випускникам університетів.

За відносно нетривалий 115-річний період (1802-1917) історії Російської імперії прийнято п'ять положень “*о производстве в ученые степени*” (1819, 1837, 1844, 1864, 1917 рр.). Останнє Положення мало відношення виключно до Петроградського університету (факультету східних мов).

Не тільки положення, а й статuti російських університетів (1804, 1835, 1863, 1884 рр.) регулюють порядок присудження наукових ступенів. Так, загальноуніверситетським Статутом 1884 р. скасовано ступінь кандидата наук. Мотивація полягала в тому, що до цього часу для присудження наукового ступеня кандидата наук необхідно було по закінченні університетського курсу отримати середній бал 4,5 за п'ятибальною шкалою оцінок і подати рукопис кандидатської дисертації. Тобто науковий ступінь кандидата присуджувався студентам, які досягли значних успіхів в опануванні університетських дисциплін (курсів) і написали кандидатську дисертацію. Замість наукового ступеня таким студентам почали видавати диплом 1-го ступеня (дипломи 2-го ступеня видавалися всім іншим студентам). Відтоді аж до 1918 р. в Росії присуджували два наукові ступеня – магістра і доктора наук. Право на це мали: Московський, Петербурзький, Казанський, Київський, Новоросійський, Пермський, Саратовський, Томський та Харківський університети.

За весь період розвитку системи державної атестації наукових кадрів у Російській імперії головним її підрозділом був факультет університету. Захист дисертації відбувався на Зборах (засіданнях) факультету, в яких могли взяти участь не тільки члени факультету, а і всі бажаючі із складу факультету, зокрема студенти. Основою публічного захисту був диспут, який розпочинали, як правило, студенти. Диспут завершували попередньо призначені офіційні опоненти – відомі професори в галузі наук, до якої належить тема дисертації. Відгуки опонентів здобувачеві заздалегідь не були відомі. Вихваляння опонентами й учасниками засідання здобувача чи дисертації вважалось непристойним. По завершенні дискусії оголошувався відгук факультету про дисертацію та відкритим голосуванням членів факультету приймалось рішення стосовно дисертації і здобувача. За результатами голосування декан факультету направляв подання до Ради університету, яка і затверджувала його. На цій підставі здобувач отримував відповідний диплом. До 1864 р. його підписував міністр народної освіти, пізніше – ректор університету. В дипломі доктора медицини вказували назву дисертації та відділ наук, за яким здобувач складав іспит.

Після революції 1917 р. Декретом Раднаркому РРФСР від 1 жовтня 1918 р. “*О некоторых изменениях в составе и устройстве государственных учебных и высших учебных заведений Российской республики*” в Росії були ліквідовані наукові ступені. І тільки у 1934 р. постановою Раднаркому СРСР

“Об ученых степенях и званиях” встановлені наукові ступені кандидата та доктора наук.

Історико-педагогічна наука 1920-1930 рр. не мала спеціальних праць з проблем підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів. До аналізу процесу становлення системи освіти вдавалися переважно керівники Наркомосу УСРР і РСФСР.

Результати дослідження теорії та історії підготовки наукових кадрів через аспірантуру та присудження наукових ступенів у нормативних правових актах СРСР представлено в монографії К. Галкіна [2].

Аналіз і узагальнення “Положений об аспирантуре при высших учебных заведениях и научно-исследовательских учреждениях” в редакції 1934, 1939, 1950, 1957, 1962, 1980 рр., “Положения о подготовке научно-педагогических и научных кадров” 1987 р. та інших нормативних правових актів радянських часів (1922, 1925, 1928, 1929, 1967, 1974 рр.) дозволяє виокремити позитивний досвід атестації науково-педагогічних та наукових кадрів. Основними формами підготовки в цей період встановлені: аспірантура, річна аспірантура, цільова аспірантура, прикомандирування до аспірантури. Система підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів через аспірантуру визначала: 1) номенклатуру спеціальностей підготовки аспірантів; 2) загальні положення; 3) прийом до аспірантури; 4) права та обов’язки аспірантів; 5) підготовку аспірантів; 6) кандидатські іспити; 7) педагогічну (аспірантська) практику; 8) вимоги до кандидатської дисертації та критерії оцінки її результатів; 9) облік аспірантів.

Першими положеннями аспіранта закріплюють виключно за професором чи доктором наук; йому встановлюють індивідуальний план роботи із розрахунку 30 годин навантаження на 6 робочих днів, теоретичні заняття з однієї із соціально-економічних дисциплін, двох іноземних мов (основної та додаткової) та спецдисциплін вибраної галузі, вивчення наукової літератури зі спеціальності на російській та іноземній мовах. Обов’язковою є участь у методичній роботі кафедри, відвідування лекцій, консультацій, лабораторних занять найбільш досвідчених професорів та викладачів. Педагогічна робота за спеціальністю з оплатою не більше 50% окладу асистента та науково-виробнича практика передбачались починаючи з 2-го року навчання.

У радянський період 13 березня 1987 року ЦК КПРС та Рада Міністрів СРСР в останній раз прийняли спільну постанову “О мерах по улучшению подготовки и использования научно-педагогических и научных кадров”. Найбільш знаковими у ній були такі рішення:

введення для осіб, які успішно завершили курс навчання в аспірантурі, кваліфікаційного звання «дослідник» відповідного профілю із врученням диплома та наданням переваг при обійманні певних посад;

прийом на заочне відділення аспірантури осіб, що мають досвід педагогічної чи наукової роботи;

введення для осіб, що вступили до цільової аспірантури, за необхідності, попереднє стажування терміном до 12 місяців на посадах стажерів-дослідників в організації за місцем майбутнього навчання в аспірантурі;

визначення навчання в аспірантурі відповідним ступенем післявузівського навчання;

доцільність створення докторантури як найвищого ступеня єдиної системи безперервної освіти в країні.

З набуттям Україною незалежності суттєвих змістовних перетворень система підготовки та атестації кадрів вищої кваліфікації не набула. Фактично в Україні залишилася радянська система атестації з незначними її змінами. Прийняття Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту” в Україні та введення з-поміж інших освітньо-кваліфікаційного рівня магістра (п. 2 ст. 30 та п. 2 ст. 6 відповідно) мало б привести до структурного та змістовного розмежування магістратур та аспірантур, врахування історичного та європейського досвіду підготовки магістрів, розробки відповідного положення про магістратуру тощо. На наш погляд, не дає однозначного рішення і ступеневе розмежування “магістр - доктор філософії”, запропоноване у проекті Закону України “Про вищу освіту”. В той же час експериментальні дослідження щодо програм підготовки магістрів в Україні та Російській Федерації призводять до певних пропозицій. На наш погляд, формат магістратури вбачається 1,5-2-річний, а сама магістратура двох типів: професійна (1,5 р.) та дослідницька (2 р.). Навчальними планами підготовки магістрів передбачати науково-дослідну та науково-педагогічну практику, тематичну публікацію статті у науковому фаховому виданні та апробацію на науковій конференції, підготовку та захист магістерської дисертації. Крім того, магістрантам можна надати дозвіл на складання кандидатських іспитів, а випускні магістерські іспити зарахувати як результати вступних іспитів до аспірантури. На наш погляд, такий формат магістратури виступає першим рівнем підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів для потреб держави, другим рівнем при цьому є власне аспірантура.

Потребують певних змін і програми аспірантської підготовки. На наш погляд, необхідно замінити кандидатський іспит з філософії на кандидатський іспит з історії та філософії науки, предметом якого є методологія та методи в широкому та вузькопрофільному (за паспортом спеціальності дослідження) значенні. Окрім кандидатських іспитів майбутній доктор філософії повинен навчатись та скласти ряд іспитів як з теоретичних спеціальних дисциплін, так і з дисциплін прикладного характеру, пов'язаних з тематикою дисертаційного дослідження. Випускник аспірантури повинен отримувати диплом державного зразка, а наукова спеціальність певним чином прив'язана до Національного класифікатора України ДК 003: 2010 “Класифікатор професій”.

Нами в межах розробленого навчального плану підготовки магістрів інженерного профілю протягом 6-и років проводився експеримент 2-річної підготовки магістрів дослідницького спрямування. Відповідно до навчального плану теми випускних магістерських дисертацій затверджувались на початку першого курсу навчання, передбачалось поглиблене вивчення нормативної дисципліни “Методологія наукових

досліджень”, інтенсивне вивчення (удосконалення) іноземної мови, прикладних теоретичних дисциплін відповідної спеціалізації. Найбільш успішним студентам дозволялось складання 2-х кандидатських іспитів. До захисту магістерської дисертації її автор повинен обов’язково опублікувати наукову статтю у відповідному науковому фаховому виданні, виступити з доповіддю на науковій конференції (з оцінкою у заліковій відомості).

Результати експерименту показали, що випускники магістратури (приблизно 35%), не навчаючись в подальшому в аспірантурі, через 1,5-2 роки або завершують написання кандидатської дисертації, або захищають її. Інші випускники, які в подальшому навчались в аспірантурі захищаються, як правило, на рік раніше терміну навчання в аспірантурі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, формуючи визначення, зміст освіти та інші складові освітньо-кваліфікаційного рівня магістра в українській системі вищої освіти, необхідно не тільки враховувати історичний та світовий досвід, але й більш логічніше та системно підходити до такого важливого для суспільства освітньо-кваліфікаційного рівня.

Потребує значних змін сама стратегія підготовки аспірантів та докторантів шляхом введення програм навчання, що мають загальнонаукову та спеціальну частини, обов’язкове проведення занять, складання відповідних іспитів (окрім кандидатських), наявність в програмі науково-дослідної та науково-педагогічної практик, у разі успішного завершення навчання – видача відповідного диплома. Саме такий підхід дасть можливість нашій вищій школі мати достойне місце у світовій системі підготовки фахівців вищої кваліфікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вехи аттестации научных и научно-педагогических кадров в Российской империи, РСФСР, СССР, Российской Федерации и Республике Беларусь / Составители А.Н. Морозевич, Н.В. Гулько // Атэстацыя. – 2002. № 3 – 4. С. 3–20.

2. *Галкин К.Т.* Высшее образование и подготовка научных кадров в СССР: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 / К.Т.Галкин. – М, НИИ теории и истории педагогики АПН РСФСР, 1961. – С. 8–9.

3. *Иванов А.Е.* Ученые степени в Российской империи. XVIII в. – 1917 г. /А.Е.Иванов. – М.: ИРИ РАН, 1994. – 112 с.

4. *Кононова С.В.* Становление и развитие государственной системы подготовки научных кадров через аспирантуру в России :1918-2004 : Дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / С.В. Кононова. –Невинномысск, 2005. – 281 с.

5. *Регейло І.Ю.* Підготовка кадрів вищої кваліфікації в Україні у ХХ столітті: Історіографія і джерельна база дослідження проблеми / І.Ю. Регейло // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. – 2011. – № 6. – С. 271–281.

6. *Шаршунов В.А., Гулько Н.В.* Как подготовить и защитить диссертацию :История, опыт, методика и рекомендации /В.А. Шаршунов, Н.В. Гулько. – 2-е стереотип. изд., науч. – Минск :УП “Технопринт”, 2004. – 460 с.

7. Якушев А.Н. Организационно-правовой анализ подготовки научных кадров и присуждения учёных степеней в университетах и академиях России (1747-1918): история и опыт реализации: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / А.Н. Якушев. – СПб: Академия МВД России, 1999. – 282 с.

В.П. Настрадаин, кандидат технических наук,
профессор
Институт УГО Украины КНУ имени Тараса
Шевченко

ИСТОРИКО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ И НАУЧНЫХ КАДРОВ

В статье проведено ретроспективный историко-педагогический анализ возникновения и становления уровневой системы подготовки и аттестации научно-педагогических кадров, начиная от её возникновения в европейском пространстве (Италия, Франция), специфического национального развития (кандидат наук, магистр, доктор наук) в университетах Российской Империи к содержательному переосмыслению отличительных черт советского и постсоветского периодов. Исходя из реалий сегодняшнего дня предложено содержательное наполнение уровневой системы подготовки специалистов высшей квалификации в высших учебных заведениях Украины.

Ключевые слова: кандидат наук, магистр, доктор наук, научно-педагогические и научные кадры, система аттестации.

V. Nastradin, PhD of technology, Professor
Institute of the Department of State Guard of
Ukraine National Taras Shevchenko University

HISTORICAL AND PEDAGOGICAL ANALYSIS OF SCHOLAR- PEDAGOGICAL AND SCIENTIFIC BRAIPOWER TRAINING

The article is a retrospective analysis of historical and pedagogical origin and formation of step training and certification of the scientific, educational and scientific staff from its origin in Europe (Italy, France), specific national development (PhD , MSc, PhD) at the University of empire to substantial differences rethinking of Soviet and post-Soviet period. Based on the present-day conditions prompted the substance of the step of preparing highly qualified specialists in higher educational institutions of Ukraine.

Keywords: PhD, MSc, PhD, scientific, educational and scientific staff, system of certification.